

ZAKON
O POTVRĐIVANJU PROTOKOLA O SPREČAVANJU
ZAGAĐENJA VODA PROUZROKOVANOG
PLOVIDBOM UZ OKVIRNI SPORAZUM O SLIVU
REKE SAVE

Član 1.

Potvrđuje se Protokol o sprečavanju zagađenja voda prouzrokovanog plovidbom uz Okvirni sporazum o slivu reke Save sačinjen u Beogradu 1. juna 2009. godine u originalu na engleskom jeziku.

Član 2.

Tekst Protokola o sprečavanju zagađenja voda prouzrokovanog plovidbom uz Okvirni sporazum o slivu reke Save, u originalu na engleskom jeziku i u prevodu na srpski jezik glasi:

**PROTOCOL
ON PREVENTION OF THE WATER POLLUTION CAUSED BY
NAVIGATION TO THE FRAMEWORK AGREEMENT ON THE SAVA
RIVER BASIN**

Bosnia and Herzegovina, the Republic of Croatia, the Republic of Serbia and the Republic of Slovenia (hereinafter: Parties),

Pursuant to the provisions referred to in Article 30, Paragraph 1 of the Framework Agreement on the Sava River Basin, done at Kranjska Gora, on December 3rd 2002 (hereinafter: FASRB),

Considering that the Recommendations on technical requirements applicable to inland navigation vessels agreed at the European level, European Code for Inland Waterways (CEVNI), and the European Agreement concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Inland Waterways (ADN) represent a set of guiding regulations with important role in controlling water pollution by inland navigation vessels,

Believing that, even if the water pollution caused by inland water transport is of minor significance, the further improvement of its environmental performance would contribute to achieving the environmental and nature-protection objectives in using inland waterways, Have agreed as follows:

PART I

GENERAL PROVISIONS

Article 1

DEFINITIONS

1. The terms defined in Article 1 of the FASRB shall have the same meaning for the purpose of this Protocol except as otherwise specified.

2. For the purpose of this Protocol:

a) "FASRB" means the Framework Agreement on the Sava River Basin, done at Kranjska Gora, Slovenia, on 3rd December 2002, including amendments stipulated within the Agreement on Amendments to the Framework Agreement on the Sava River Basin and Protocol on Navigation Regime to the Framework Agreement on the Sava River Basin, done at Ljubljana on 2nd April 2004;

b) "Sava Commission" means the International Sava River Basin Commission established by Article 15 of the FASRB;

c) "vessel" means any inland waterway craft intend for navigation, including small craft and ferry-boats, as well as floating equipment;

d) "floating establishment" means any floating installation that is permanently moored, anchored or laid on the river bed, e.g. landing-places, accommodation-establishment, restaurants, repair-shops, warehouses, pontoon bridges, floating hangars, watermills;

e) "waste occurring on board" means substances or articles, of which the person in charge disposes or of which he intends or is required to dispose including waste resulting from the operation of the vessel and cargo-related waste;

f) "waste resulting from the operation of the vessel" means waste and waste water generated on board as a result of the operation and maintenance of the vessel; it includes oily and greasy waste and other waste occurring during the operation of the vessel;

g) "oily and greasy waste" means waste oil, bilge water and other oily and greasy waste such as waste grease, used filters, used rags, containers and packaging for such waste;

h) "waste oil" means used oil or other non-reusable oil from engines, gears and hydraulic equipment;

i) "bilge water" means oily water from the engine-room bilges, peak, cofferdams or side compartments;

j) "waste grease" means used grease collected from run-off from greasers, bearings and greasing facilities and other non-reusable grease;

k) "household waste water" means waste water from galleys, messes, bathrooms, toilets and laundries and other human waste water;

l) "household refuse" means on-board organic and inorganic household waste and food remains, which do not, however, contain components of the other types of waste;

m) "sludge" means residues occurring on board the vessel during the operation of an on-board waste water treatment plant;

n) "slops" mean mixtures of cargo residues with swilling-out water, rust or mud, whether or not suitable for pumping;

o) "other special waste" means waste occurring during the operation of the vessel other than oily and greasy waste and other than the waste defined from (k) to (n) above;

p) "cargo-related waste" means waste and waste water occurring on board the vessel and derived from the cargo, including cargo residues exempt cargo remnants;

q) "cargo remnants" mean liquid cargo remaining in the cargo tanks or in the pipes after unloading when a stripping system in accordance with the European Agreement Concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Inland Waterways (ADN)

has not been used, and dry cargo remaining in the holds after unloading before manual or mechanical sweepers or suction facilities are used;

r) "cargo residues" mean liquid cargo which cannot be discharged from tanks or pipes using the stripping system and dry cargo which cannot be removed from the hold by the use of manual or mechanical sweepers or suction facilities;

s) "swept hold" means hold from which the cargo has been removed using means of cleaning such as manual or mechanical sweepers, but without the use of suction or washing apparatus and containing only cargo residues;

t) "stripped tank" means tank from which cargo remnants have been removed using a stripping system in accordance with ADN and containing only cargo residues;

u) "vacuum-cleaned hold" means a hold from which cargo remnants have been removed using a suction technique and containing considerably fewer cargo residues than a swept hold;

v) "swilled-out hold or tank" means a hold or tank which following swilling-out is suitable for any category of cargo;

w) "discharge of remnants" means removal of cargo remnants from the holds and from the tanks and pipes using suitable means (e.g. manual or motorized sweepers, suction facility, stripping system) enabling the standard of "swept" or

“vacuumed” clean for the hold or “stripped” clean for the cargo tank to be achieved along with the removal of handling residues, packaging and means of stowage;

x) “swilling-out” means removal of cargo residues from swept or vacuumed holds using steam or water;

y) “swilling-out water” means water from the swilling-out of swept or vacuumed holds or stripped tanks; it also includes ballast water or rainwater from these holds or tanks;

z) “reception facility” means a vessel or a facility on land certified by the competent authorities for the collection of waste occurring on board;

aa) “oil” means petroleum in any form, including crude oil, fuel oil, sludge, oil refuse and refined products;

bb) “hazardous substances” mean substances with adverse extraordinary impacts on the water, water regime and water eco-system and which are toxic, carcinogenic, mutagenic, teratogenic, bio-accumulative or possess other hazardous characteristics, especially when they are persistent;

cc) “navigation-related accident” means accidents involving exceptional occurrence as collision, running aground, disaster or other external force, which has the result of mechanical damage of a vessel and thereafter discharge, pouring out or dumping of hazardous substances into the waterway.

Article 2

SCOPE OF APPLICATION

1. This Protocol shall be applied on the Sava River from the rkm 0 to the town of Brežice, Slovenia, on the Kolubara River from the rkm 0 to the rkm 5, on the River Drina from the rkm 0 to the rkm 15, on the Bosna River from the rkm 0 to the rkm 5, on the Vrbas River from the rkm 0 to the rkm 3, on the Una River from the rkm 0 to the rkm 15, on the Kupa River from the rkm 0 to the rkm 5, as well as to their port areas, shelters and loading and unloading stations.

2. The newly built vessels and vessels, which shall be starting the process of reconstruction and modernisation after entering into force of this Protocol, shall be equipped with capacities and means for storage of waste in order to collect and deliver it to the reception facilities.

3. All other vessels shall be properly equipped with capacities and means for storage of waste in order to collect and deliver it to the reception facilities, during the period of eight years after entering into force of this Protocol.

PART II

PREVENTION, CONTROL AND REDUCTION OF POLLUTION FROM VESSELS

Article 3

BASIC OBLIGATION

1. The Parties shall take all necessary measures to effectively prevent, control and reduce pollution from vessels in navigation and shall execute necessary measures for adequate

pollution response, using the polluter pays principle whenever possible.

2. The Parties shall establish a sufficiently dense network of reception facilities on the waterway specified in Article 2 paragraph 1 of this Protocol, and accordingly coordinate all relating activities.

Article 4

PREVENTION OF POLLUTION

1. The discharge, pouring out or dumping from vessels and floating establishments, into the waterway as specified in Article 2, paragraph 1 of this Protocol, of articles or substances, including oil that may cause water pollution or create obstacles or hazards for navigation shall be prohibited.

2. The boatmaster, crew members or other persons on board shall exercise every care required by the circumstances in order to avoid pollution of the waterway and to restrict the amount of waste occurring on board to the minimum, as well as to avoid, as far as possible, any mixing of the various categories of waste.

3. In the event of discharge, pouring out, or dumping referred to in paragraph 1 of this Article or a threat of discharge, pouring out, or dumping, the boatmaster shall notify the nearest competent authority without delay, indicating the position, quantity and substances of the discharge as precisely as possible. Any vessel that has caused pollution or has detected an incident of pollution of the water of the Sava River Basin, shall immediately by all means notify the competent response authorities and the vessels that are in the vicinity of the spill area.

4. The boatmaster of a vessel shall report on any observed water pollution to the competent authorities.

5. Waste occurring on board shall be collected and delivered, in accordance with the national legislation, to the reception facilities in ports or other points designated for reception of waste occurring on board.

6. The boatmaster shall keep and regularly update the Used Oil Log, and shall present it to the competent authorities upon request.

7. The discharge into the water of oily and greasy waste shall be prohibited. Bilge water shall be delivered to the reception facilities. It shall be possible to seal the closing valve on the pipeline for direct discharge of the bilge water in the closed position.

8. Discharge into the waterway of water from a separation plant for the bilge water on the vessels, whose operation is certified by the competent authorities, shall be exempt from the prohibition specified in paragraph 7 of this Article if the maximum content of oil residues after separation is consistently and without prior dilution in accordance with national requirements, but in any case less than 5 mg/l.

9. It shall be forbidden to dispose or discharge parts of cargo or cargo-related waste from vessels into the waterway.

10. The prohibition specified in paragraph 9 shall not apply to swilling-out water with cargo residues from substances, which are explicitly allowed to be discharged into the waterway in accordance with national regulations.

11. All household refuse generated on a vessel shall be collected and, when possible, after sorting to paper, glass, other recyclable materials and other refuse, delivered to the reception facilities.

12. It shall be prohibited to burn household refuse, sludge, slops and special waste on board.

13. Discharge of household waste water shall be forbidden for:

a) cabin passenger vessels with more than 50 berths, effective from 3 years after entering into force of this Protocol. The boatmaster shall keep and regularly update the Sanitary Water Log and shall present it to the competent authorities upon request.

b) passenger vessels, certified (permitted) for carrying more than 50 passengers, effective from 8 years after entering into force of this Protocol.

14. The prohibition specified in paragraph 13 of this Article shall not apply to passenger vessels, which have certified waste water treatment plants with limit values and control values complied with values given in Annex to this Protocol.

15. The boatmaster of a vessel transporting hazardous substances shall notify the competent authorities of the Party involved. The Party in question may organize an escort for the vessel on the territory under its jurisdiction.

Article 5

TECHNICAL REQUIREMENTS FOR THE EQUIPMENT OF PORT FACILITIES AND OTHER RECEPTION STATIONS

1. The Parties shall take all necessary steps to equip the ports open for international traffic with required reception facilities within five years as of entry into force of this Protocol and, thereof, inform the Sava Commission of the location of the reception facilities on their respective territories.

2. Reception facilities shall be equipped with flanges on the pipeline for the reception of the bilge and household waste water in accordance with European Standard EN 1305 and EN 1306 and with containers for the reception of waste oil, waste grease and household refuse.

3. A list of reception facilities shall be drafted and regularly updated by the Sava Commission.

Article 6

SPILL RESPONSE

1. All necessary measures for spill removal shall be used to contain the spill and remove the spilled substances from the water.

2. For successful control of spills, the competent authorities of each Party shall develop and implement a set of best available techniques and other measures, in order to identify the structure of special and contracted technical facilities, required for the response to spills, as well as the structure of the spill response organization and, thereof, inform the Sava Commission.

Article 7

IMPLEMENTATION OF PROVISIONS ON PREVENTION, CONTROL AND REDUCTION OF WATER POLLUTION FROM SHIPPING

1. The Parties shall designate competent authorities and assign them appropriate powers and responsibilities with regard to fulfilment of the requirements for the prevention of water pollution from shipping.

2. The competent authorities shall control the observation of the provisions of this Protocol on the waterway set out in Article 2 of this Protocol under their jurisdiction.

3. The competent authorities shall in particular:

a) ensure the availability of best available techniques for pollution prevention and best available technologies for control of water pollution resulting from shipping,

b) establish, rationally locate and maintain the reception facilities network,

c) establish special port services for management of the reception facilities, for management of the reception of waste from vessels, with the obligation of containing and displacement of waste occurring on board,

d) ensure immediate notification of pollution, especially transboundary, by means of effective communication networks, and take effective emergency response measures, and

e) inform other Parties on vessels and boatmasters with severe violations of regulations or with frequent violations.

Article 8

MONITORING OF WATER QUALITY AND ENFORCEMENT

1. Regular monitoring of water quality shall be performed by national monitoring authorities.

The Sava Commission shall establish and maintain an information system on water quality as part of the Sava River Information System.

2. Regular monitoring of port areas shall be performed by the competent authorities.

3. Surveillance monitoring and incident monitoring shall be performed by national surveillance authorities.

4. The competent authorities of the Parties shall, within the areas under their jurisdiction, take all necessary measures of inspection, to ensure that all prescriptions and requirements for the prevention of pollution from vessels are complied with.

5. The competent authorities shall in particular:

a) inspect vessels or floating establishments in order to determine causes and situations of a discharge or loss of cargo, waste or waste water that is harmful to human health or river ecosystem,

b) administer measures for elimination of violation of established rules for handling of cargo, waste or waste water that is harmful to human health or river ecosystem,

c) initiate proceedings for prosecution of violations of the applicable rules and standards, in compliance with the laws of the territory on which the violation occurred, and

d) immediately forbid further navigation or allow limited navigation in order to minimize adverse effects on environment for vessels presenting danger to the environment in compliance with this Protocol and national regulation.

Article 9

TRANSBOUNDARY COOPERATION TO PREVENT AND CONTROL POLLUTION FROM VESSELS

1. The Parties shall cooperate in the reduction of water pollution from shipping in cases of mutual interest.

2. The Parties, by means of the Sava Commission, shall develop a program of joint action to prevent water pollution from shipping, and establish a mutual information system.

3. When a competent authority becomes aware of a threat of transboundary pollution of the water in the Sava River Basin, it shall immediately notify all competent authorities of the

Parties downstream of the location, quantity and substances of pollution, using all means of communication including the shipping radio network for early warning of the pollution in progress.

4. In case of navigation-related accidents with the result of discharge, pouring out or dumping of substances from vessels or floating establishments with transboundary impact or with the possibility of transboundary impact, a joint body shall on site establish causes and circumstances of the navigation-related accident, impact on the environment and possible polluting effects on parts of the waterway. The joint body shall consist of one member of the Party on whose territory the navigation-related accident occurred, and member or members of the Party or Parties whose territories are affected by the impact.

PART III

INSTITUTIONAL ARRANGEMENTS

Article 10

DESIGNATED AUTHORITIES AND FOCAL POINTS

1. Each Party shall designate the competent authority/authorities which shall be responsible for implementation of this Protocol and nominate its Focal Point for official communication in implementation of this Protocol on its behalf.

2. Each Party shall, no later than the date of the entry into force of this Protocol, notify the Sava Commission of the competent authority/authorities and name and address of its Focal Point. Each Party shall forthwith notify the Sava Commission of any changes in competent authority/authorities and name and address of its Focal Point.

3. The Sava Commission shall forthwith inform the Parties of the notifications received under paragraph 2 of this Article.

Article 11

MEETING OF THE PARTIES

Meeting of the Parties as stipulated under Article 14 of the FASRB shall also serve as the Meeting of the Parties to this Protocol.

Article 12

INTERNATIONAL SAVA RIVER BASIN COMMISSION

The Sava Commission shall exercise its functions defined in the FASRB, *mutatis mutandis*, also for the implementation of this Protocol.

Article 13

SECRETARIAT

The Secretariat defined in Article 18 of the FASRB shall exercise its functions defined by the FASRB, *mutatis mutandis*, also for the implementation of this Protocol.

Article 14

MONITORING IMPLEMENTATION OF THE PROTOCOL

The Methodology of Permanent Monitoring of implementation of the FASRB as stipulated under Article 21 of the FASRB shall also apply to the monitoring of the implementation of this Protocol.

Article 15

GUIDELINES FOR IMPLEMENTATION

The Parties shall cooperate in developing guidelines for the implementation of this Protocol. Such guidelines shall be adopted by the Meeting of the Parties.

PART IV

FINAL PROVISIONS

Article 16

DISPUTE SETTLEMENT

Any dispute arising between two or more Parties regarding the interpretation or implementation of this Protocol shall be settled in accordance with the procedure set by the FASRB.

Article 17

RELATIONSHIP OF THE PROTOCOL WITH THE FASRB

Except as otherwise provided for in this Protocol, the provisions of the FASRB relating to its Protocols shall apply to this Protocol.

Article 18

OTHER AGREEMENTS

1. Nothing in this Protocol shall affect the rights and obligations of a Party arising from any agreement being in force on the date on which this Protocol enters into force.

2. For the implementation of this Protocol the Parties may enter into bilateral or multilateral agreements or arrangements, which shall not contradict to this Protocol.

Article 19

RESERVATIONS

No reservation may be made to this Protocol.

Article 20

DURATION AND ENTRY INTO FORCE

1. This Protocol shall be concluded for an indefinite period of time.

2. This Protocol shall be subject to ratification, acceptance or approval.

3. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited as soon as possible with the Depositary. The Depositary shall notify the Parties of the date of the deposit of each instrument of ratification, acceptance or approval.

4. This Protocol shall enter into force on the thirtieth day after the date of deposit of the fourth instrument of ratification, acceptance or approval. The Depositary shall notify the Parties of the date of entry into force of this Protocol.

Article 21

AMENDMENTS, WITHDRAWAL AND TERMINATION

1. The provisions of the FASRB related to amendments and withdrawal shall apply to this Protocol.

2. This Protocol may be terminated by mutual agreement of all Parties.

3. The Protocol shall terminate in case of the termination of the FASRB.

Article 22

INTERNATIONAL BORDERS

Establishing and marking of interstate borders among the Parties shall not be affected by any provision of this Protocol or its implementation.

Article 23

DEPOSITARY

1. The Government of the Republic of Slovenia shall be the Depositary of this Protocol.

2. The Depositary shall, upon entry into force of this Protocol, ensure its registration in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations.

Done at Belgrade, on 1st June 2009 in four originals in English language, one to be retained

by each Party.

FOR BOSNIA AND HERZEGOVINA

FOR THE REPUBLIC OF CROATIA

FOR THE REPUBLIC OF SERBIA

FOR THE REPUBLIC OF SLOVENIA

ANNEX**Limit and control values****for Waste Water Treatment Plants onboard Passenger Vessels**

The Waste Water Treatment Plants onboard Passenger Vessels shall minimally comply with the following requirements:

1. During the Type Approval in accordance with the EN 12566-3:2006, the following limit values shall comply with:

PARAMETAR	OXYGEN CONCENTARTION	SAMPLE
Biochemical Oxygen Demand (BOD ₅) in accordance with ISO N5815-1 from 2003	20 mg/l	24-h-Average Sample
	25 mg/l	Qualified Sample
Chemical Oxygen Demand (COD) in accordance with ISO N6060 from 1986	100 mg/l	24-h-Average Sample
	125 mg/l	Qualified Sample

2. During operation, the following control values shall comply with:

PARAMETAR	OXYGEN CONCENTARTION	SAMPLE
Biochemical Oxygen Demand (BOD ₅) in accordance with ISO N5815-1 from 2003	25 mg/l	Qualified Sample
Chemical Oxygen Demand (COD) in accordance with ISO N6060 from 1986	125 mg/l	Qualified Sample
	150 mg/l	Random Sample

It is necessary to observe values in the Qualified Sample procedure.

3. The Qualified Sample is one mix from not less than five Random Samples with the same volume, performed in the timeframe of one hour and with the time interval of not less than two minutes.

4. Competent Authorities can use equivalent procedures.

5. Mechanical and chemical processes with use of the means for halogenisation and chlorination are not allowed.

6. It is necessary to take adequate measures for storage and orderly disposal of the sludge from onboard waste water treatment plants.

PROTOKOL O SPREČAVANJU ZAGAĐENJA VODA PROUZROKOVANOG PLOVIDBOM UZ OKVIRNI SPORAZUM O SLIVU REKE SAVE

Bosna i Hercegovina, Republika Hrvatska, Republika Srbija i Republika Slovenija i (u daljem tekstu: Strane)

U skladu sa odredbama člana 30. stav 1 Okvirnog sporazuma o slivu reke Save, zaključenog u Kranjskoj Gori 3. decembra 2002. godine (u daljem tekstu: FASRB),

S obzirom da Preporuke o tehničkim zahtevima koji se primenjuju na plovila za unutrašnju plovidbu, usaglašene na evropskom nivou, Evropski kodeks o unutrašnjim plovnim putevima (CEVNI) i Evropski sporazum o međunarodnom prevozu opasne robe unutrašnjim plovnim putevima (ADN) predstavljaju skup vodećih propisa sa značajnom ulogom u kontrolisanju zagađivanja voda plovilima unutrašnje plovidbe,

Verujući da bi, bez obzira što je zagađivanje voda prouzrokovano unutrašnjim vodenim saobraćajem manjeg značaja, dalje unapređenje njegovih ekoloških performansi doprinelo ostvarenju ciljeva zaštite životne sredine i zaštite prirode u korišćenju unutrašnjih plovnih puteva,

sporazumele su se kako sledi:

DEO I

OPŠTE ODREDBE

DEFINICIJE

Član 1.

1. Pojmovi definisani u članu 1. FASRB imaće isto značenje za svrhe ovog protokola, osim ako nije drugačije naznačeno.
2. Za svrhe ovog protokola:
 - a) "FASRB" je Okvirni sporazum o slivu reke Save, sačinjen u Kranjskoj gori, Slovenija, 3. decembra 2002. godine, uključujući izmene sadržane u Sporazumu o izmenama Okvirnog sporazuma o slivu reke Save i Protokola o režimu plovidbe uz Okvirni sporazum o slivu reke Save, sačinjen u Ljubljani 2. aprila 2004;
 - b) "Savska komisija" je "Međunarodna komisija za sliv reke Save" obrazovana na osnovu člana 15. FASRB;
 - v) "plovilo" je svaka plovna konstrukcija namenjena za unutrašnju plovidbu, uključujući mala plovila, skele, kao i ploveću opremu;
 - g) "plutajući objekat" je svaka plovna konstrukcija koja je stalno privezana, usidrena ili položena na rečno dno, npr. pristani, stambene jedinice, restorani, radionice, skladišta, pontonski mostovi, hangari, vodenice;
 - d) "otpad koji nastaje na plovilu i plovnim postrojenjima" su materije ili predmeti koje odgovorno lice isporuči, ima nameru ili obavezu da isporuči kao otpad, uključujući otpad koji nastaje od rada plovila i otpad od tovara;
 - đ) "otpad koji nastaje od rada plovila" su otpad i otpadna voda koji nastaju od rada plovila i njegovog održavanja, uključujući zauljene i zamašćene materije i drugi otpad koji nastaje u toku rada plovila;

e) "zauljene i zamašćene materije" su otpadna ulja, kaljužna voda i druge zauljene i zamašćene materije, upotrebljeni filteri, krpe i posude i pakovanja za ove materije;

ž) "otpadna ulja" su iskorišćena ulja od motora, menjača i hidraulične opreme;

z) "kaljužna voda" je voda pomešana sa uljem iscurela iz strojarnice, privremenih brana i iz prostora duplog trupa plovila;

i) "otpadna mast" je iskorišćena mast sa mazalica, iz ležajeva i druge opreme, kao i druge neupotrebljive masti;

j) "sanitarne otpadne vode" su vode iz kuhinje, trpezarije, kupatila, klozeta, perionica i druge od ljudi otpadne vode;

k) "komunalni otpad" je organski i neorganski otpad od ljudi, od ostataka hrane koji ne sadrži druge vrste otpada;

l) "mulj" je ostatak od upotrebe postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda na plovilu;

lj) "talog" je tečna mešavina preostalih ostataka tovara koja ne može biti uklonjen iz rezervoara ili cevovoda ispuštanjem, dreniranjem ili struganjem; u širem smislu mešavina preostalog tovara i voda od ispiranja mlazom, od rđe i drugog, koja je nekad pogodna za crpljenje, a nekad ne;

m) "drugi posebni otpad" je otpad koji nastaje za vreme rada plovila osim zauljenih i zamašćenih materija i drugog otpada navedenih u tač. k) do n);

n) "otpad od tereta" je otpad i otpadna voda na plovilu od tovara, uključujući istaložene ostatke osim ostatke tovara;

o) "ostaci tereta" je tečni deo tovara koji ostaje u rezervoarima ili u cevima posle istovara, kada nije korišćen sistem struganja, u skladu sa Sporazumom o prevozu opasnog tereta na evropskim unutrašnjim plovnim putevima (ADN) i suvi otpad koji preostaje u tovarnom prostoru posle istovara, a pre čišćenja ručnim ili mehaničkim sakupljačima ili usisavanjem;

p) "istaloženi (preostali) ostaci" je tečni otpad koji se ne može ispustiti iz rezervoara ili cevi struganjem, i čvrst teret koji se ne može odstraniti iz tovarnog prostora ručno, mašinski ili usisavanjem;

r) "tovarni prostor očišćen kupljenjem" je tovarni prostor u kojem je tovar odstranjen ručnim ili mehaničkim metlama ili četkama ali bez upotrebe usisivača ili aparata za pranje, i koja sadrži samo istaložene ostatke;

s) "rezervoar očišćen struganjem" je rezervoar iz koga su ostaci tovara uklonjeni korišćenjem sistema za struganje u skladu sa ADN i gde su preostali samo istaloženi ostaci;

t) "tovarni prostor očišćen usisavanjem" je tovarni prostor iz koga su ostaci tovara uklonjeni korišćenjem sistema za usisavanje i gde su preostali istaloženi ostaci znatno manji od onih kod čišćenja kupljenjem;

ć) "mlazom vode očišćeni tovarni prostor ili rezervoar" je tovarni prostor ili rezervoar koji je posle čišćenja mlazom vode pogodan za bilo koju kategoriju tovara;

u) "ispuštanje ostataka" je ispuštanje ostataka tovara iz tovarnog prostora i rezervoara i cevi, korišćenjem prigodne metode (npr. ručne ili mehaničke sakupljače, usisavače, strugače), što omogućava postizanje standarda za "kupljene" ili "usisane" tovarne prostore ili "strugane" rezervoare, kao i one pri

odstranjivanju pri rukovanju sa istaloženim materijama, pri pakovanju i načinu skladištenja;

f) "čišćenje mlazom vode" je odstranjivanje preostalih ostataka tovara iz kupljenjem ili usisavanjem očišćenog tovarnog prostora, korišćenjem pare ili vode;

h) "otpadna voda od mlazom očišćenog tovarnog prostora" je voda koja je korišćena za čišćenje kupljenjem ili usisavanjem već očišćenog tovarnog prostora ili struganih rezervoara, uključujući vodu od balasta i kišnicu iz ovih tovarnih prostora ili rezervoara;

c) "prijemna stanica" je plovilo ili postrojenje na kopnu određeno od nadležnog organa za prijem otpadnih materija koje nastaju na plovilu;

č) "ulje" je nafta u bilo kom obliku, uključujući sirovu naftu, mulj, ostatke ulja i prerađene proizvode;

dž) "opasne materije" jesu toksične, kancerogene, mutagene, teratogene, bioakumulativne supstance, naročito kada su postojane ili poseduje opasne karakteristike, posebno ako su perzistentne;

š) "akcident u vezi sa plovidbom": izuzetne pojave kao što su sudar, nasukavanje, katastrofa ili druga spoljna sila, koji prouzrokuju mehaničko oštećenje plovila i naknadno ispuštanje, izlivanje ili deponovanje opasnih materija u plovni put.

OBIM PRIMENE

Član 2.

1. Ovaj protokol primenjivaće se na reci Savi od 0 rečnog kilometra do grada Brežica u Sloveniji, na reci Kolubari od 0 rečnog kilometra do 5 rečnog kilometra , na reci Drini od 0 rečnog kilometra do 15 rečnog kilometra , na reci Bosni od 0 rečnog kilometra do 5 rečnog kilometra , na reci Vrbas od 0 rečnog kilometra do 3 rečnog kilometra, na reci Uni od 0 rečnog kilometra do 15 rečnog kilometra , na reci Kupi od 0 rečnog kilometra do 5 rečnog kilometra , kao i u njihovim lučkim područjima, skloništima, stanicama za utovar i istovar.
2. Novoizgrađena plovila i plovila na kojima će biti započet proces rekonstrukcije i modernizacije nakon stupanja ovog protokola na snagu, biće opremljena kapacitetima i sredstvima za skladištenje otpada u cilju prikupljanja i predaje istog prijemnim objektima.
3. Sva ostala plovila biće uredno opremljena kapacitetima i sredstvima za skladištenje otpada u cilju prikupljanja i predaje istog prijemnim objektima tokom perioda od osam godina nakon stupanja ovog protokola na snagu.

DEO II
SPREČAVANJE, KONTROLA I SMANJENJE ZAGAĐENJA OD
PLOVILA

OSNOVNA OBAVEZA

Član 3.

1. Strane će preduzeti sve neophodne mere da efektivno spreče, kontrolišu i smanje zagađenje od plovila u plovidbi i realizovaće neophodne mere za adekvatno reagovanje na zagađenje, primenjujući načelo zagađivač plaća uvek kada je to moguće.
2. Strane će uspostaviti dovoljno gustu mrežu prijemnih objekata na plovnom putu iz člana 2. stav 1. ovog protokola i na odgovarajući način će koordinirati sve aktivnosti u vezi sa tim.

SPREČAVANJE ZAGAĐENJA

Član 4.

1. Zabranjeno je ispuštanje, izlivanje ili deponovanje predmeta ili materija, uključujući i derivate ulja koji mogu da prouzrokuju zagađenje vode ili stvore prepreke ili opasnosti za plovidbu, iz plovila i plutajućih objekata u plovni put iz člana 2. stav 1. ovog protokola.
2. Zapovednik plovila, članovi posade i druga lica na plovilu u svemu će voditi računa, zavisno od okolnosti, da izbegnu zagađenje plovnog puta i da količinu otpada koji nastaje na objektu svedu na najmanju moguću meru, kao i da u najvećoj mogućoj meri izbegnu eventualno mešanje raznih kategorija otpada.
3. U slučaju ispuštanja, izlivanja ili deponovanja iz stava 1. ovog člana, odnosno opasnosti od ispuštanja, izlivanja ili deponovanja, zapovednik plovila će bez odlaganja obavestiti najbliži nadležni organ i što preciznije moguće naznačiti položaj, količinu i materije koje su ispuštene. Svako plovilo koje je prouzrokovalo zagađenje ili otkrilo slučaj zagađenja na vodama sliva reke Save, odmah će svim sredstvima obavestiti organe nadležne za postupanje po istom, kao i plovila koja se nalaze u blizini mesta izlivanja.
4. Zapovednik plovila će obavestiti nadležne organe o svakom primećenom zagađenju vode.
5. Otpad koji nastaje na plovnom objektu biće sakupljen i predat u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom prijemnim stanicama u lukama ili na drugim mestima predviđenim za prijem otpada koji nastaje na plovnom objektu.
6. Zapovednik plovila će voditi i redovno ažurirati Knjigu korišćenog ulja i na zahtev istu dati nadležnim organima na uvid.
7. Zabranjeno je ispuštanje uljnog ili masnog otpada u vodu. Kaljužna voda predaje se prijemnim objektima. Postojeće mogućnost plombiranja zatvarača na cevovodu za neposredno ispuštanje kaljužne vode, u zatvorenom položaju.
8. Ispuštanje vode u plovni put iz separacionog postrojenja za kaljužnu vodu, koje se nalazi na plovilu i čije su funkcionisanje atestirali nadležni organi, izuzeće se od zabrane iz stava 7. ovog člana, ako je maksimalni sadržaj rezidua ulja nakon separacije dosledno i bez prethodnog razblaživanja u skladu sa nacionalnih zahtevima, a u svakom slučaju manji od 5 mg/l.
9. Zabranjeno je deponovanje ili ispuštanje delova tovara ili otpada u vezi sa tovarom iz plovila u plovni put.
10. Zabrana iz stava 9. neće se odnositi na vodu za ispiranje sa ostacima tereta od

materija čije je ispuštanje u plovni put izričito dozvoljeno nacionalnom regulativom.

11. Svo kućno smeće koje nastaje na plovilu prikupljaće se i, kada je to moguće, nakon sortiranja u papir, staklo, druge materijale koji se mogu reciklirati i ostali otpad, predavaće se prijemnim objektima.
12. Zabranjeno je spaljivanje kućnog smeća, mulja, taloga i posebnog otpada na plovnom objektu.
13. Ispuštanje kućne otpadne vode zabranjeno je za:
 - plovila za prevoz putnika sa više od 50 kabina, i to nakon tri godine od stupanja ovog protokola na snagu. Kapetan plovila će voditi i redovno ažurirati Knjigu sanitarne vode i istu na zahtev dati nadležnim organima na uvid.
 - putnička plovila, atestirana (sa dozvolom) za prevoz više od 50 putnika, i to nakon osam godina od stupanja ovog protokola na snagu.
14. Zabrana iz stava 13. ovog člana neće se odnositi na putnička plovila koja poseduju atestirana postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda sa graničnim vrednostima i kontrolnim vrednostima, koje su u skladu sa vrednostima datim u Aneksu ovog protokola.
15. Kapetan plovila koje transportuje opasan teret u obavezi je da obavesti nadležne organe odgovarajuće Strane. Strana u pitanju može organizovati pratnju za plovilo na teritoriji koja je u njenoj nadležnosti.

TEHNIČKI ZAHTEVI ZA OPREMU LUČKIH OBJEKATA I DRUGIH PRIJEMNIH STANICA

Član 5.

1. Strane će preduzeti sve neophodne korake da opreme luke otvorene za međunarodni saobraćaj sa neophodnim prijemnim objektima u roku od pet godina od stupanja ovog protokola na snagu i obavestiti Savsku komisiju o lokacijama prijemnih objekata na svojim teritorijama.
2. Prijemni objekti biće opremljeni prirubnicama na cevovodu za preuzimanje potpalubne vode i kućne otpadne vode u skladu sa evropskim standardom EN 1305 i EN 1306 i sudovima za prijem otpadnog ulja, otpadne masti i komunalnog otpada.
3. Savska komisija će sačiniti i redovno ažurirati spisak prijemnih stanica.

MERE U SLUČAJU IZLIVANJA

Član 6.

1. U slučaju izlivanja, primenjuju se sve neophodne mere za ograničavanje prostiranja i uklanjanje izlivenih materija iz vode.
2. Za uspešnu kontrolu izlivenih materija, nadležni organi svake Strane će prethodno izraditi i primeniti skup najboljih dostupnih tehnika i drugih mera, u cilju utvrđivanja strukture posebnih i ugovorno angažovanih tehničkih sredstava koja su potrebna za regovanje na izlivanje, kao i strukture organizacije za reagovanje na izlivanje, i o tome obavestiti Savsku komisiju.

PRIMENA ODREDABA O SPREČAVANJU, KONTROLI I SMANJENJU ZAGAĐENJA VODA OD BRODARSTVA

Član 7.

1. Strane će odrediti nadležne organe i preneti im odgovarajuća ovlašćenja i

obaveze u pogledu ispunjenja zahteva za sprečavanje zagađenja voda koje je prouzrokovano plovidbom brodova.

2. Nadležni organi će kontrolisati poštovanje odredaba ovog protokola na plovnom putu iz člana 2. ovog protokola koji je u njihovoj nadležnosti.
3. Nadležni organi će posebno:
 - (1) obezbediti raspoloživost najboljih dostupnih tehnika za sprečavanje zagađenja i najboljih dostupnih tehnologija za kontrolu zagađenja voda prouzrokovano plovidbom brodova,
 - (2) uspostaviti, racionalno razmestiti i održavati mreže prijemnih objekata,
 - (3) formirati posebne lučke službe za upravljanje prijemom otpada sa plovila, uz obavezu zadržavanja i smeštanja otpada koji nastaje na plovnim objektima,
 - (4) obezbediti hitno obaveštavanje o zagađenju, posebno prekograničnom, pomoću efikasnih komunikacijskih mreža, i preduzima efektivne mere reagovanja na vanredne situacije, i
 - (5) obavestiti ostale Strane o plovilima i kapetanima plovila koji ozbiljno ili često krše propise.

PRAĆENJE KVALITETA VODA I SPROVOĐENJE

Član 8.

1. Redovno praćenje kvaliteta voda vršiće nacionalni organi za praćenje stana. Savska komisija će uspostaviti i održavati informacioni sistem o kvalitetu voda, kao deo Informacionog sistema reke Save.
2. Redovno praćenje stanja u lučkim oblastima vršiće nadležni organi.
3. Nadzor i praćenje incidenta vršiće nacionalni organi za vršenje nadzora.
4. Nadležni organi Strana na područjima svoje nadležnosti preduzimaće sve neophodne inspeksijske mere kako bi se uverili u poštovanje svih uputstava i zahteva za sprečavanje zagađenja prouzrokovano plovilima.
5. Nadležni organi će posebno:
 - (1) vršiti inspekciju plovila, odnosno plutajućih objekata u cilju utvrđivanja uzroka i slučajeva ispuštanja ili gubitka tovara, otpada ili otpadnih voda koje su štetne za ljudsko zdravlje ili rečni ekosistem,
 - (2) preduzeti administrativne mere u cilju otklanjanja nepoštovanja utvrđenih pravila manipulacije teretom, otpadom ili otpadnim vodama koje su štetne za ljudsko zdravlje ili rečni ekosistem,
 - (3) pokrenuti postupak utuženja za povrede pozitivnih propisa i standarda, u skladu sa zakonima koji važe na teritoriji na kojoj je došlo do povrede, i
 - (4) odmah zabraniti dalju plovidbu ili odobriti ograničenu plovidbu u cilju minimiziranja štetnih uticaja na životnu sredinu od plovila koja predstavljaju opasnost za životnu sredinu u skladu sa ovim protokolom i nacionalnom regulativom.

PREKOGRANIČNA SARADNJA U CILJU SPREČAVANJA I KONTROLE ZAGAĐENJA PROUZROKOVANOG PLOVILIMA

Član 9.

1. Strane će sarađivati na smanjenju zagađenja voda prouzrokovanim plovidbom brodova u slučajevima od međusobnog interesa, u cilju sprečavanja izlivanja ulja

ili drugih zagađujućih materija.

2. Strane će preko Savske komisije izraditi program zajedničkog delovanja u cilju sprečavanja zagađenja voda prouzrokovanog plovidbom brodova i uspostaviti međusobni informacijski sistem.
3. Kada nadležni organ postane svestan opasnosti prekograničnog zagađenja voda na slivu reke Save, odmah će obavestiti sve nadležne organe nizvodnih Strana o mestu, količini i materijama zagađenja, koristeći sva komunikacijska sredstva uključujući i brodsku radio mrežu za rano upozoravanje o zagađenju u toku.
4. U slučaju akcidenata vezanih za plovidbu koji prouzrokuju ispuštanje, izlivanje ili deponovanje materija iz plovila ili plutajućih objekata sa prekograničnim uticajem ili mogućnošću prekograničnog uticaja, mešovito telo će na licu mesta utvrditi uzroke i okolnosti akcidenta vezanog za plovidbu, uticaj na životnu sredinu i moguće zagađujuće efekte na delove plovnog puta. Mešovito telo će biti sastavljeno od jednog člana Strane na čijoj teritoriji je nastupio akcident vezan za plovidbu i člana ili članova Strane ili Strana čije su teritorije pogođene uticajem.

DEO III

INSTITUCIONALNI ARANŽMANI

IMENOVANI ORGANI I KONTAKT OSOBE

Član 10.

1. Svaka Strana će imenovati nadležni organ/organe koji će biti odgovoran za implementaciju Protokola i imenovati kontakt osobu za zvaničnu komunikaciju koju će obavljati u njeno ime u pogledu implementacije protokola.
2. Svaka Strana će, najkasnije na dan stupanja ovog protokola na snagu ovog protokola, obavestiti Savsku komisiju o nadležnom organu/organima i nazivu i adresi njegove kontakt osobe. Svaka Strana će bez odlaganja obavestiti Savsku komisiju o eventualnim promenama koje se odnose na nadležni organ/organi i naziv i adresu kontakt osobe.
3. Savska komisija će bez odlaganja informisati Strane o obaveštenjima koja primi u skladu sa stavom 2. ovog člana.

SASTANAK STRANA

Član 11.

1. Sastanak Strana prema članu 14. FASRB, takođe, služi kao Sastanak Strana ovog protokola.

MEĐUNARODNA KOMISIJA ZA SLIV REKE SAVE

Član 12.

1. Savska komisija formirana na osnovu člana 15. FASRB, svoje funkcije utvrđene FASRB, vrši *mutatis mutandis* i u odnosu na primenu ovog protokola.

SEKRETARIJAT

Član 13.

1. Sekretarijat predviđen članom 18. FASRB svoje funkcije utvrđene FASRB vrši *mutatis mutandis* i u odnosu na primenu ovog protokola.

PRAĆENJE SPROVOĐENJA OVOG PROTOKOLA

Član 14.

1. Metodologija za stalno praćenje sprovođenja FASRB, prema članu 21. FASRB,

primenjuje se i na praćenje sprovođenja ovog protokola.

PREPORUKE ZA PRIMENU

Član 15.

1. Strane će sarađivati na izradi preporuka za primenu ovog protokola. Preporuke usvaja Sastanak Strana.

DEO IV

ZAVRŠNE ODREDBE

REŠAVANJE SPOROVA

Član 16.

1. Eventualni spor koji nastane između dve ili više Strana u vezi sa tumačenjem ili sprovođenjem (odredaba) ovog protokola razrešiće se u skladu sa postupkom predviđenim FASRB -om.

ODNOS PROTOKOLA I FASRB

Član 17.

1. Odredbe FASRB-a koje se odnose na njegove protokole primenjuju se i na ovaj protokol, osim ako ovim protokolom nije predviđeno drugačije.

DRUGI SPORAZUMI

Član 18.

1. Ništa sadržano u ovom protokolu ne utiče na prava i obaveze neke od Strana, na osnovu bilo kog sporazuma koji je na snazi na dan stupanja ovog protokola na snagu.
2. U cilju primene ovog protokola, Strane mogu zaključiti bilateralne ili multilateralne sporazume ili aranžmane, koji nisu u suprotnosti sa ovim protokolom.

REZERVE

Član 19.

1. Na ovaj protokol se ne mogu stavljati nikakve rezerve.

TRAJANJE I STUPANJE NA SNAGU

Član 20.

1. Ovaj protokol se zaključuje na neodređeno vreme.
2. Ovaj protokol podleže ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju.
3. Instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju se deponuju u najkraćem mogućem roku kod Depozitara iz člana 22. ovog protokola. Depozitar izveštava Strane o datumu deponovanja svakog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju.
4. Ovaj protokol stupa na snagu tridesetog dana od datuma deponovanja četvrtog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju. Depozitar obaveštava Strane o datumu stupanja Protokola na snagu.

IZMENE, ISTUPANJE I PRESTANAK

Član 21.

1. Odredbe FASRB -a koje se odnose na izmene i istupanje primenjuju se i na ovaj protokol.
2. Ovaj protokol može se raskinuti zajedničkim sporazumom svih Strana.
3. Protokol prestaje da važi u slučaju raskida FASRB -a.

MEĐUNARODNE GRANICE

Član 22.

Odredbama ovog protokola i njegovom primenom ne dovodi se u pitanje utvrđivanje i obeležavanje granica između Strana.

DEPOZITAR

Član 23.

1. Jedan originalni primerak ovog protokola deponuje Vlada Republike Slovenije koja je Depozitar ovog protokola.
2. Nakon stupanja ovog protokola na snagu, Depozitar obezbeđuje njegovu registraciju u skladu sa članom 102. Povelje Ujedinjenih nacija.

Sačinjeno u Beogradu, dana 1. juna 2009. godine u četiri originalna primerka na engleskom jeziku, od kojih po jedan zadržava svaka Strana i jedan zadržava Depozitar.

ZA BOSNU I HERCEGOVINU

ZA REPUBLIKU HRVATSKU

ZA REPUBLIKU SRBIJU

ZA REPUBLIKU SLOVENIJU

ANEKS

Granične i kontrolne vrednosti za postrojenja za preradu otpadnih voda na putničkom brodu

Postrojenje za preradu otpadnih voda na putničkom brodu mora da ispuni minimum sledećih zahteva:

1. Tokom tipske ocene na osnovu EN 12566-3:2006, sledeće granične vrednosti se moraju ispuniti:

Parametri	Koncentracija kiseonika	Uzorkovanje
Biološka potrošnja kiseonika (BKP ₅) prema ISO N5815-1 iz 2003. godine	20mg/l	Prosečan uzorak na osnovu 24 časovnih uzoraka
	25 mg/l	
Hemijska potrošnja kiseonika (HPK) prema ISO N6060 iz 1986. godine	100mg/l	Prosečan uzorak na osnovu 24 časovnih uzoraka Reprezentativni uzorak
	125 mg/l	

2. Tokom rada, sledeće kontrolne vrednosti se moraju ispuniti:

Parametri	Koncentracija kiseonika	Uzorkovanje
Biološka potrošnja kiseonika (BKP ₅) prema ISO N5815-1 iz 2003. godine	25 mg/l	Reprezentativni uzorak
Hemijska potrošnja kiseonika (HPK) prema ISO N6060 iz 1986. godine	125 mg/l	Reprezentativni uzorak Slučajan uzorak

Neophodno je pratiti vrednosti u proceduri izrade reprezentativnog uzorka

3. Reprezentativni uzorak je jedna mešavina sačinjena od ne više od pet slučajnih uzoraka u okviru iste zapremine, izveden u vremenskom razmaku ne većem od jednog sata i u intervalu između samih uzoraka ne većim od dva minuta.
4. Nadležni organi mogu koristiti ekvivalentne procedure.
5. Mehanički i hemijski procesi koji se koriste u postupku hlorizacije i halogenizacije nisu dozvoljeni
6. Neophodno je preduzeti adekvatne mere za skaldištenje i pravilno odlaganje mulja iz postrojenja za preradu otpadnih voda sa putničkog broda.

Član 3.

O sprovođenju Protokola o sprečavanju zagađenja voda prouzrokovanog plovidbom uz Okvirni sporazum o slivu reke Save, iz člana 1. ovog zakona staraće se ministarstva nadležna za poslove zaštite životne sredine, vodoprivrede i

saobraćaja.

Član 4.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije – Međunarodni ugovori”.

OBRAZLOŽENJE

I USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog Zakona je član 97. tačka 1. Ustava Republike Srbije, prema kome Republika Srbija uređuje i obezbeđuje njen međunarodni položaj i odnose sa drugim državama i međunarodnim organizacijama.

II. RAZLOZI ZA POTVRĐIVANJE MEĐUNARODNOG UGOVORA

Okvirni sporazum o slivu reke Save (Framework Agreement on the Sava River Basin), potpisan od strane savskih država 3. decembra 2002. godine, obezbeđuje principe i mehanizme za regionalnu saradnju u slivu reke Save. Okvirni sporazum o slivu reke Save – u daljem tekstu: FASRB) je stupio na snagu 29. decembra 2004. godine i naša zemlja je 2004. godine postala država Strana Okvirnog sporazuma za sliv reke Save i Protokola o režimu plovidbe donošenjem Zakona o potvrđivanju Okvirnog sporazuma za sliv reke Save i Protokola o režimu plovidbe („Službeni list SCG - Međunarodni ugovori”, broj 12/04). Centralno mesto u funkcionisanju FASRB zauzima rad novog međunarodnog tela, Međunarodne komisije za sliv reke Save, zaduženog za njegovu implementaciju.

FASRB kao prvi međunarodni sporazum u slivu reke Save predstavlja izraz saglasnosti država članica Sporazuma (Bosna i Hercegovina, Republika Hrvatska, Republika Slovenija i Republika Srbija) o saradnji država na uspostavljanju međunarodnog režima plovidbe, održivog upravljanja vodama, zaštite od štetnog uticaja voda, vodnog režima i vodenih ekosistema.

Na prvom sastanku Strana FASRB, održanom 1. juna 2007. godine, usvojena je Deklaracija kojom je posebno ukazano na potrebu saradnje država radi sprečavanja i kontrole zagađivanja voda, kao i posledica mogućih prekograničnih uticaja i promena koje prouzrokuje ili može prouzrokovati zagađivanje u slivu reke Save. U tom cilju podvučen je značaj izrade protokola i intenziviranja aktivnosti na njihovoj pripremi. Polazeći od osnovnih principa i zahteva koji proizilaze iz međunarodno-pravnih instrumenata i propisa Evropske unije u ovoj oblasti donošenje protokola ima za cilj usaglašavanje režima upravljanja vodama u slivu reke Save, uzimajući u obzir specifičnosti i posebnosti na regionalnom, odnosno nacionalnom nivou.

U skladu sa članom 30. FASRB prateći protokoli kojima će se urediti posebna pitanja koja se odnose na sliv reke Save, i to: prekogranične uticaje u slivu reke Save; vanredne situacije, zaštitu od poplava; sprečavanje zagađenja voda prouzrokovanog plovidbom.

Cilj protokola

Protokol o sprečavanju zagađenja voda prouzrokovanog plovidbom je potpisan 2009. godine. Do sada su ga ratifikovale Bosna i Hercegovina (2009) i Hrvatska (2010), dok je u toku proces ratifikacije u Srbiji i Sloveniji. Ovaj protokol ima za cilj prevenciju, kontrolu i smanjenje zagađenja sa plovila, utvrđivanje tehničkih zahteva za opremanje luka, razvijanje najbolje dostupnih tehnika, obaveštavanje, mere odgovora u slučaju zagađenja i monitoring kvaliteta voda.

Imajući u vidu projektovano povećanje transporta, predviđeno u okviru Studije izvodljivosti za obnovu i razvoj transporta i plovidbe na reci Savi koja je usvojena od strane Savske komisije, jasno je da će ono posledično dovesti i do povećanja zagađenja vode prouzrokovanog plovidbom. Cilj ovog protokola, imajući u vidu sadašnji relativno nizak obim transporta na Savi, jeste da ide u susret ovom problemu i da mogući veliki problem preventivno rešava i ponudi realne ciljeve u tu svrhu.

Predmet protokola je detaljnije uređivanje pitanja, na osnovnim principima FASRB, koja se odnose pre svega na utvrđivanje zajedničkih ciljeva, kriterijuma i mera zaštite u slivu reke Save (prevencija, obaveštavanje, mere odgovora, ostvarivanje saradnje, razmena informacija i dr).

Posebno važno pitanje je odnos međunarodno-pravnih instrumenata koji imaju uticaja na ovu oblast, s jedne strane i savremenih tendencija u ovoj oblasti, s druge strane. Među njima najznačajnije mesto imaju sledeći međunarodni dokumenti na koje se, u uređivanju pitanja na regionalnom nivou, naslanja ovaj protokol, i to:

- Preporuke o tehničkim zahtevima, primenjive na plovila za unutrašnju plovību, odnosno usaglašene na evropskom nivou, CEVNI,
- Preporuke Dunavske komisije za organizovano prikupljanje otpada sa brodova i
- Evropski sporazum o međunarodnom transportu opasnog tereta na unutrašnjim plovnim putevima (ADN) koji predstavlja vodeći međunarodni propis sa značajnom ulogom u kontroli zagađivanja voda usled transporta opasnog tereta na unutrašnjim plovnim putevima

Ovi instrumenti predviđaju kako međunarodnu, tako i saradnju na regionalnom, odnosno bilateralnom nivou koja se odnosi na sistem obaveštavanja drugih strana o aktivnostima koje se preduzimaju, odnosno nameravaju preduzimati u okviru njihove jurisdikcije ili kontrole.

Ipak, posebnu vezu sa osnovnim shvatanjima ovih dokumenata imaju pojedini sporazumi posebno zaključeni da bi regulisali deo pitanja. Zato se sa stanovišta međunarodnog prava posebno čine interesantnim sporazumi iz ove oblasti koji su zaključeni između pojedinih država u regionu. Posebna kategorija su bilateralni sporazumi koji su opštijeg karaktera i koji sadrže odredbe koje se odnose na oblast saradnje među državama u slivu reke Save. To su pre svega ugovori, odnosno sporazumi između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine u oblasti vodoprivrednih odnosa, zaštite od prirodnih i civilizacijskih katastrofa, plovībde unutrašnjim plovnim putevima.

Značaj protokola na regionalnom i nacionalnom nivou

Značaj protokola uz FASRB se može sagledati kroz zaštitu kvaliteta voda na regionalnom i nacionalnom planu. U svetlu modernih svetskih stremljenja zaštita kvaliteta voda zahteva da najveća investiciona ulaganja u neposrednoj budućnosti budu vezana za prikupljanje, dispoziciju i prečišćavanje otpadnih voda sa teritorije država članica FASRB, odnosno protokola.

Ovaj protokol koji je u tesnoj vezi sa pomenutim evropskim ugovorima, a posebno cilj i predmet njihovog regulisanja upućuju države, među kojima i članice FASRB da uredе pitanje zagađanja voda prouzrokovanog plovībdom. Harmonizovana regulativa je osnov za jedinstveno i pravovremeno delovanje na regionalnom nivou u slivu reke Save

Obaveze iz protokola uticaće na obaveze strana da preduzimaju mere na nacionalnom planu koje se odnose na razvoj zakonske regulative, uspostavljanje administrativnih, finansijskih i tehničkih mera za sprečavanje zagađanja, kao i dovođenje na nivo operativne spremnosti za adekvatne odgovore na udes, uključujući sprečavanje zagađanja voda prouzrokovanog plovībdom. Ovo se pre svega odnosi na obaveze nadležnih organa i nosioca aktivnosti, u cilju uspostavljanja preventivnih mera, mera pripravnosti i odgovora u slučaju udesa prouzrokovanog plovībdom.

Protokol se odnosi na novoizgrađena plovila i plovila čija će rekonstrukcija i modernizacija započeti posle stupanja na snagu ovog protokola, kao i na sva druga plovila, u pogledu obaveze opremljenosti za prikupljanje i skladištenje otpada sa ciljem isporučivanja prijemnim stanicama za otpad, kao i sa opremom za privremenu sanaciju na licu mesta. Protokolom je predviđeno da će novoizgrađena plovila i plovila na kojima će biti započet proces rekonstrukcije i modernizacije nakon stupanja ovog protokola na snagu, biti opremljena kapacitetima i sredstvima za skladištenje otpada u cilju prikupljanja i predaje istog prijemnim objektima. Sva ostala plovila biće uredno opremljena kapacitetima i sredstvima za skladištenje otpada u cilju prikupljanja i predaje istog prijemnim objektima tokom perioda od osam godina nakon stupanja ovog protokola na snagu. Takođe, predviđeno je da će otpad koji nastaje na plovnom objektu biti sakupljen i predat u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom prijemnim objektima u lukama ili na drugim mestima predviđenim za prijem otpada koji nastaje na plovnom objektu. U Republici Srbiji zabranjeno je unošenje opasnog otpada. Stoga, država koja ima zabranu unošenja opasnog otpada postupa u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, odnosno ne prihvata otpad od plovila koji je opasan otpad. Države će prihvatati otpad koji nastaje na plovnom objektu ukoliko ima postrojenja za njihovu preradu, u skladu sa nacionalnim propisima.

U odnosu na deo ovog protokola kojim se propisuje obaveza država ugovornica da luke koje se nalaze na teritoriji država ugovornica budu opremljene odgovarajućom opremom za prijem potpalubne vode i kućne otpadne vode u skladu sa evropskim standardom EN 1305 i EN 1306, kao i sudovima za prijem otpadnog ulja, otpadne masti i komunalnog otpada, potrebno je istaći da je nakon završetka pregovora o tekstu Protokola koji su održani aprila 2009. godine, Narodna skupština Republike Srbije 2010. godine usvojila Zakon o plovidbi i lukama na unutrašnjim vodama („Službeni glasnik RS“, br. 73/10 i 121/12 i 18/15 – u daljem tekstu: Zakon). Odredbama čl. 67. i 215. st. 5. i 6. Zakona u domaće zakonodavstvo transponovane su odredbe ovog protokola u delu koji se odnosi na opremu luka za sprečavanje zagađenja voda. Nadalje, članom 208. stav 1. tačka 2) Zakona propisano je da u okviru svoje delatnosti Agencija za upravljanje lukama obavlja poslove prihvata otpada, smeća, sanitarnih otpadnih i kaljužnih voda sa plovila. Nadalje, u skladu sa odredbama Uredbe EU o uslovima za ulazak na tržište lučkih usluga i finansijskoj transparentnosti luka, u predstojećem periodu izvršiće se odgovarajuće usaglašavanje odredaba Zakona sa odredbama navedene uredbe u smislu liberalizacije pružanja ove vrste lučke usluge. Posledično, Agencija za upravljanje lukama će moći putem izdavanja odobrenja ili koncesije da izabere lučkog operatera koji će pružati lučku uslugu prijema otpadnih voda, ulja, masti i komunalnog otpada sa brodova. Imajući u vidu da je Agencija za upravljanje lukama do danas obavila razgovore sa nekoliko evropskih lučkih operatera zainteresovanih za ulazak na tržište lučkih usluga Republike Srbije za pružanje ove vrste lučkih usluga, očekuje se da će Republika Srbija ispuniti svoje obaveze propisane ovim protokolom u roku utvrđenim u članu 5. stav 1. Protokola

Protokol uređuje pre svega:

- *Preduzimanje mera neophodnih za efikasno sprečavanje, kontrolu i smanjenje zagađenja od plovila u plovidbi*, kao i utvrđivanje i sprovođenje neophodnih mera za adekvatan odgovor na zagađenje, pri čemu će se naročito primenjivati princip „zagađivač plaća“
- *Mere zaštite od zagađivanja* kroz utvrđivanje regulatornih instrumenata (obaveze subjekata i zabrane), *kao i zahteva za opremljenost lučkih i drugih prijemnih stanica*
- *Mere za odgovor na ispuštanje u slučaju udesa* uz primenu najbolje

dostupne tehnike

- *Obaveze nadležnih institucija* da preduzimaju mere prevencije, kontrole i zaštite
 - *Praćenje kvaliteta voda* koji zahteva mrežu nacionalnih institucija za praćenje kvaliteta voda i inspekcijski nadzor
 - *Prekogranična saradnja* koja obuhvata akcije sprečavanja zagađenja sa brodova razvojem Zajedničkog akcionog programa
 - *Obaveštavanje nadležnih organa* nizvodnih država o lokaciji, količinama i zagađujućim supstancama pretpostavlja korišćenje svih vidova komunikacije, uključujući brodsku radio mrežu za ranu najavu zagađivanja
 - *Efikasno reagovanje u slučaju udesa*, koji znači pre svega ispuštanje, prosipanje i bacanje supstanci sa brodova, koje ima ili može da ima prekogranične uticaje
 - *Saradnju* po pitanju razvoja, istraživanja i razmene znanja i informacija i tehnologija u oblasti upravljanja rizikom, kao i razvoja i primene novih tehnologija.

Osnovne obaveze iz protokola odnose se pre svega na:

- *Obaveze plovila da preduzimaju mere zaštite od zagađivanja:*
 - ✓ zabranu ispuštanja, prosipanja ili bacanja sa plovila i plovnih postrojenja u plovni put, materija ili derivata ulja, koji mogu postati prepreka ili opasnost za plovidbu, ili mogu izazvati zagađivanje voda;
 - ✓ zabranu ispuštanja zauljenih i zamašćenih materija;
 - ✓ zabranu izbacivanja ili ispuštanja delova tovara ili otpada od tovara iz tovarnog prostora u plovni put;
 - ✓ zabranu spaljivanja komunalnog otpada, mulja, taloga i opasnog otpada na plovilu;
 - ✓ zabranu ispuštanja sanitarnih otpadnih voda;
 - ✓ zabranu prevoza plovilima radioaktivnog materijala i radioaktivnog otpada;
 - ✓ opremljenost lučkih i drugih prijemnih stanica (prirubnica na cevovodu za prijem otpadnih ulja, kaljužnih voda i sanitarnih voda u skladu sa Evropskim standardom EN 1305, kao i sa prostorom za prikupljanje otpadne masti i komunalnog otpada).
- *Obaveze nadležnih institucija* koje će posebno:
 - ✓ obezbediti najbolje dostupne tehnike za sprečavanje zagađenja voda i sve vrste tehničkih i hemijskih sredstava za kontrolu zagađenja voda pruzrokovanog plovidbom;
 - ✓ uspostaviti, racionalno razmestiti i održavati mrežu prijemnih stanica;
 - ✓ ustanoviti posebne službe (operatere) za upravljanje prijemnim stanicama, za rad na prijemu sa plovila, sa obavezom smeštaja i daljeg odlaganja (u sistemu upravljanja otpadom područja) ili reciklaži ili neutralizaciji otpada koji nastaje na plovilu;
 - ✓ osigurati trenutno obaveštavanje o zagađivanju, naročito prekograničnom, preko efikasne mreže za razmenu podataka, kao i za preduzimanje efikasnih mera za odgovor na ispuštanje;
 - ✓ voditi „crnu knjigu” u koju će upisivati plovila i zapovednike sa težim

povredama propisa ili sa više povreda propisa i "belu knjigu" za plovila i zapovednike bez povreda;

- ✓ vršiti inspekciju plovila i plovnih postrojenja radi utvrđivanja uzroka i okolnosti kod ispuštanja ili gubitka tovara, ili otpada, koje ima štetno dejstvo na životnu sredinu reke;
- ✓ pokretati postupke za gonjenje u slučaju povrede postojećih propisa i standarda, u skladu sa zakonima koji važe na teritoriji na kojoj je povreda nastala;
- ✓ na licu meta zabranjivati dalju plovidbu plovilu koje predstavlja opasnost po životnu sredinu, u skladu sa ovim protokolom i nacionalnim propisima;
- ✓ preduzimanje mera odgovora na ispuštanje (najbolje dostupne tehnike za hitno uklanjanje ispuštenog ulja, odnosno skup najbolje dostupnih tehnika, za izradu šema specijalnih a ugovorenih tehničkih postrojenja, potrebnih za odgovor na ispuštanje);
- ✓ ustanoviti institucionalnog okvira, odnosno obrazovati zajedničko telo za utvrđivanje uzroka i činjenica koje se odnose na udes, njegov uticaj na životnu sredinu i moguće zagađivanje na delu vodnog puta.

Potrebno je uvođenje celovitog sistema zaštite od zagađivanja sa brodova. To se odnosi i na obaveze aktivnosti i organe vlasti, uspostavljanje mera sprečavanja, kontrole i zaštite, jačanje mogućnosti i kapaciteta za upravljanje i preduzimanje odgovora u slučaju vanrednih situacija, uspostavljanje međunarodne saradnje u cilju smanjivanja mogućnosti prekograničnog uticaja od udesa.

Protokol treba da omogući *razmenu informacija* u najširem smislu. Ovim putem biće dostupne razne vrste podataka i informacija kroz:

- sistem obaveštavanja o aktivnostima koje imaju ili mogu imati značajne prekogranične uticaje, odnosno o zagađenju prouzrokovanom plovidbom
- međusobnu saradnju u slučaju zagađenja prouzrokovanog plovidbom
- saradnju na sprovođenju istraživanja i razvoj metoda i tehnologija za sprečavanje, spremnost i odgovor na zagađenje prouzrokovano plovidbom
- razmenu informacija na regionalnom ili bilateralnom planu
- razmenu tehnologija.

Razmena svih vrsta informacija moguća je preko nadležnih organa i kontaktne tačke koje određuju strane ugovornice.

Zakonom o plovidbi i lukama na unutrašnjim vodama („Službeni glasnik RS“, br. 73/10 , 121/12 i 18/15) uređeno je i pitanje sprečavanja zagađenja sa plovila (čl. 63-68). Ovi zakonom je *zabranjeno*:

1. iz plovila ispuštanje, izlivanje ili izbacivanje u unutrašnje vode štetnih predmeta ili materija, uključujući i ulje, derivate ulja, koji mogu prouzrokovati zagađenje unutrašnjih voda ili stvoriti prepreku ili opasnost za plovidbu (ne odnosi se na vodu za pranje od ostataka tereta i materije čije je ispuštanje u unutrašnje vode izričito dozvoljeno zakonom).
2. ispuštanje, izlivanje ili izbacivanje delova tereta ili otpada od tereta iz plovila u unutrašnje vode.
3. spaljivanje smeća, mulja, taloga i posebnog otpada na plovilu.
4. ispuštanje otpadne vode sa:
 - a. plovila namenjenih za prevoz putnika sa više od 50

kabina;

b. putničkih plovila, namenjenih za prevoz više od 50 putnika.

5. premazivanje plovila uljem ili čišćenje spoljnog dela plovila s proizvodima čije je oticanje u vodu zabranjeno.

6. upotreba sistema protiv obrastanja plovila koji sadrže elemente žive, arsena, organske elemente koji se koriste kao biocidi, kao i heksahlorocikloheksan.

Način postupanja u slučaju zagađivanja sa plovila propisuje ministar nadležan za poslove saobraćaja uz saglasnost ministra nadležnog za poslove zaštite životne sredine i ministra nadležnog za poslove vodoprivrede (član 63).

Zakonom su propisane obaveze zapovednika plovila, članova posade i drugih lica na plovilu, odnosno da sa dužnom pažnjom preduzimaju mere radi izbegavanja zagađenja unutrašnjih voda, zavisno od konkretnih okolnosti, da količinu otpada koji nastaje na plovilu svedu na najmanju moguću meru i da u najvećoj meri izbegnu eventualno mešanje raznih vrsta otpada (član 64).

Propisane su i mere u slučaju ispuštanja, izlivanja ili izbacivanja štetnih predmeta ili materija, odnosno opasnosti od ispuštanja, izlivanja ili izbacivanja štetnih predmeta ili materija koje zapovednik plovila bez odlaganja preduzima - obaveštavanje nadležne lučke kapetanije, kao i plovila koja se nalaze u blizini izlivanja i što je moguće tačnije davanje podataka o mestu, količini i vrsti štetnih predmeta ili materija koje su ispuštene (član 65).

Zakonom je propisano da se ispuštanje vode iz separacionog postrojenja za kaljužnu vodu, odobrenog od strane ministra nadležnog za poslove vodoprivrede, u unutrašnje vode izuzima od zabrane iz člana 63. stav 1. ovog zakona, ako je maksimalni sadržaj rezidua ulja nakon separacije, bez prethodnog razblaživanja, manji od 5 mg/l. Zapovednik plovila vodi i redovno ažurira knjige ulja, sanitarne otpadne i kaljužne vode i dnevnik broskog smeća i iste na zahtev državnih organa daje na uvid (član 66).

Zakonom o plovidbi i lukama na unutrašnjim vodama su propisani su zahtevi koje mora da ispunjava luka otvorena za međunarodni saobraćaj (opremljena na način da se ulje, derivati ulja, kao i druge opasne materije koje se izliju na operativnu obalu, ne izliju u vodu; snabdevena plutajućim branama, kao i drugom opremom za ograničavanje i sprečavanje širenja ulja, uljnih derivata i drugih opasnih materija u lučkim akvatorijima.) kao i primena najbolje dostupnih mera u slučaju izlivanja opasnih materija (član 67).

Zapovednik plovila dužan je prema istom Zakonu da štetne predmete i materije preda prijemnim stanicama. Smeće sa plovila se prikuplja i, kada je to moguće nakon razvrstavanja materijala koji se mogu reciklirati, predaje prijemnim stanicama, odnosno postrojenjima za tretman neopasnog otpada. Štetne predmete i materije koji nastaju na plovilima prikupljaju se sa plovila, skladište se i predaju na tretman postrojenju za tretman otpada pod uslovima propisanim zakonom kojim se uređuje upravljanje otpadom. Tretman štetnih predmeta i materija iz stava 1. ovog člana ne obuhvata opasan otpad sa stranih plovila, osim ako posebnim zakonom nije drugačije propisano (član 68).

Novi zakonodavni okvir u oblasti upravljanja otpadom u Republici Srbiji uspostavljen je **donošenjem Zakona o upravljanju otpadom („Službeni glasnik RS“, br. 36/09 i 88/10)** i podzakonskih akata kojima se uređuje upravljanje tokovima otpada. Neopasan otpad se može uvoziti radi tretmana pod uslovom da postoji postrojenje za tretman tog otpada. Zabranjen je uvoz otpada radi odlaganja i

iskorišćenja u energetske svrhe u skladu sa ovim zakonom. Uvoz, odnosno unošenje opasnog otpada zabranjen je u Republici Srbiji. Izuzetno, pojedine vrste opasnog otpada koje su potrebne kao sekundarne sirovine prerađivačkoj industriji u Republici Srbiji, u skladu sa nacionalnim ciljevima prerade tih otpada, mogu se uvoziti na osnovu dozvole koju izdaje ministarstvo, odnosno pod uslovom da postoji postrojenje za preradu tog otpada za čiji rad je izdata dozvola, u skladu sa zakonom (čl. 71).

Zakonodavni okvir je uspostavljen propisima u oblasti plovidbe i zaštite od zagađivanja, pa će se sprovođenje protokola nakon potvrđivanja vršiti u okviru postojećih zakonodavnih rešenja i daljeg usklađivanja sa propisima EU, odnosno međunarodnim sporazumima o organizovanom uklanjanju otpada sa brodova na evropskom Koridoru Rajna Dunav, na koji se reka Sava direktno priključuje

Sprovođenje protokola može da ima, neposredno ili dugoročno, uticaj na unutrašnji vodni saobraćaj. Ekonomske implikacije upućuju na intenzivniju mogućnost učešća u regionalnoj saradnji i projektima koji se sprovode na planu sprečavanja, kontrole i smanjenja zagađenja sa brodova, u oblasti praćenja kvaliteta voda i procene, izgradnje sistema odgovora u slučaju udesa.

III. STVARANJE FINANSIJSKIH OBAVEZA IZVRŠAVANJEM MEĐUNARODNOG UGOVORA

Izvršavanjem Protokola o sprečavanju zagađenja voda prouzrokovanog plovidbom uz Okvirni sporazum o slivu reke Save stvoriće se finansijske obaveze za Republiku Srbiju zbog toga što će biti u obavezi da uspostavi mrežu prijemnih objekata na plovnom putu reke Save kroz njenu teritoriju u cilju sprečavanja, kontrole i smanjenja zagađenja od plovila u plovidbi. Finansijska sredstva potrebna za realizaciju ovog protokola planiraju se u budžetu Republike Srbije.

IV. PROCENA POTREBNIH FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE MEĐUNARODNOG UGOVORA

Implementacija Protokola o sprečavanju zagađenja voda prouzrokovanog plovidbom uz Okvirni sporazum o slivu reke Save započeće nakon zvaničnog stupanja na snagu tj. 30 dana nakon deponovanja četvrtog instrumenta potvrđivanja, prihvatanja ili odobravanja Protokola.

Finansijska sredstva potrebna za realizaciju ovog Protokola se planiraju iz sredstava budžeta Republike Srbije tek nakon zvaničnog stupanja na snagu Protokola.

Finansijska sredstva za 2015. godinu nisu potrebna iz budžeta Republike Srbije.

Finansijska sredstva potrebna za sprovođenje ovog Protokola u narednim godinama planiraće se u okviru limita nadležnog ministarstva.